

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЕКТАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Пахомов Р. В., студент

Науковий керівник: Федотова І. В., к. е. н., доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Головною рушійною силою економічного зростання сьогодні є інновації. З'являється необхідність виділяти найважливіші інноваційні проекти і грамотно розподіляти ресурси для досягнення стратегічних бізнес-цілей підприємства. При цьому стає очевидним, що аналіз окремих проектів не дозволяє адекватно оцінити ситуацію на корпоративному рівні. Існуюча в даний час методологія портфельного управління реальними проектами, далека від досконалості, не володіє методологічною єдністю, а, крім того, з'являються нові ідеї та підходи, які потребують узагальнення та розвитку. На сьогоднішній день методологія та інструментальні засоби управління портфелями інноваційних проектів забезпечують найкращі можливості управління інноваціями, підвищує їх ефективність, і, як наслідок, підвищує прибуток підприємства, забезпечує його розвиток.

Не зважаючи на велику кількість досліджень в області інновацій та інноваційного менеджменту, інноваційна діяльність підприємств не повністю забезпечена теоретичними та методичними основами управління портфелем інноваційних проектів підприємства. Тому виникає задача розробити такі методи і моделі управління портфелем інноваційних проектів та інноваційною діяльністю, які дозволять розвивати підприємство відповідно до його можливостей і потреб. Інноваційна діяльність включає в себе процес доведення наукової ідеї або технічного винаходу до стадії практичного використання, що приносить дохід, а також прив'язані до цих процесів техніко-економічні та інші зміни в соціальному середовищі. Найчастіше об'єктами інноваційної діяльності виступають інноваційні проекти.

Формування системи управління інноваційною діяльністю на засадах системного підходу можемо побачити в роботах, Т.І. Балабанова [1], Р.А. Фатхутдінова [2], Л.Н. Огольової [3], Т.В. Бойделла [4] та інших науковців. У науковій літературі автори по різному підходили до управління портфелем інноваційних проектів. У стандарті управління портфелями РМІ [5] присутні в алгоритмічному зв'язку один з одним методи оцінки пріоритетів

проектів в портфелі, методи балансування портфеля, методи оцінки та зниження ризику. При цьому рівень деталізації та розкриття вмісту кожного з методів мінімальний в розрахунку на підготовлених читачів. Однак це приховує наявність невирішених часткових проблем в багатьох окремих методах, які впливають на застосування всій методології портфельного управління в цілому. Серед авторів немає єдності думок не тільки про об'єкт управління, а й про сукупність підсистем їх елементів та функцій управління. Серед підсистем інноваційного менеджменту науковці виділяють керуючу, керовану, цільову, наукову, забезпечення та інші. Тобто немає чіткості у виділенні підсистем, єдиної системи і структури їх виділення та формування.

Одним з найбільш ефективних підходів до побудови системи адаптивного управління діяльністю підприємства є концепція життєздатної системи Стаффорда Біра [6], яка базується на зіставленні економічного суб'єкта з живим організмом. Елементи системи управління підприємством при цьому порівнюються з елементами нервової системи людини та базуються на принципах самоорганізації. На основі цієї моделі запропонована життєздатна система управління портфелем інноваційних проектів підприємства (рисунок 1).

Метасистема містить два рівня управління: стратегічний і тактичний. Система 5 відповідна за ціле покладання інноваційної діяльності, розробляє стратегічні цілі, місію, а система 4 – рішення, пов'язані зі стратегічним плануванням інноваційної діяльності (ІД), розробкою моделі, адаптацією до зовнішнього середовища. Система 3 – оптимізує функціонування системи в цілому, координує розподіл зусиль і ресурсів між підрозділами.

Система 3* – управління аудитом, здійснює моніторинг, контроль та внутрішній аудит впровадження інновацій в діяльність підприємства. Система 2 – управління взаємодією, регулює взаємодію підрозділів по розробці та впровадженню інноваційних проектів.

Об'єкт управління (система 1) представлений у вигляді системи портфелів інноваційних проектів (підсистеми оперативного управління). Ці проекти впроваджуються в п'ять базових бізнес-процесів (БП) підприємства: основні процеси виробництва; супутні процеси; допоміжні процеси; забезпечувальні процеси; бізнес-процеси управління та розвитку.

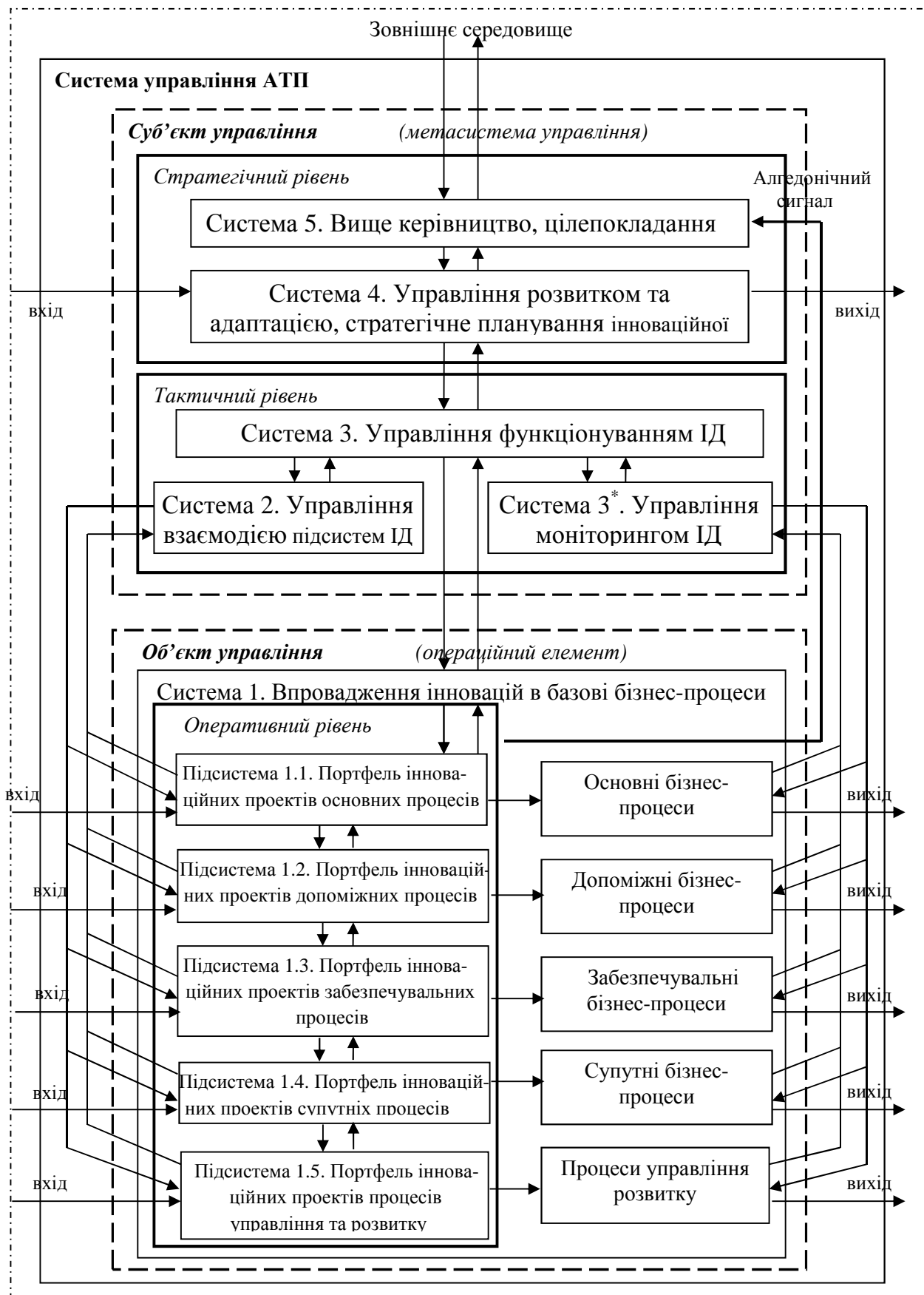

Рисунок 1 - Модель системи управління портфелем інноваційних проектів підприємства

Між оперативним та стратегічним рівнями управління є зв'язок, який використовується, коли керівники вищого рівня отримують інформацію про роботу конкретних підрозділів нижчого рівня, і має назву алгедонічний сигнал. Портфель інновацій містить різноманітні проекти: великі і дрібні, довгострокові і короткострокові, різні за призначенням і принципам реалізації. Це необхідно для вдалого впровадження інновацій з високою результативністю фінансово-економічних показників, а також для підтримки високого рівня конкурентоздатності підприємства. Зміст портфеля слід регулярно піддавати ревізії та оновленню, але його основа повинна бути стабільною і оптимальною. Управління портфелем проектів (англ. Project portfolio management) - це механізм, призначений для трансляції стратегії в портфель проектів для подальшої реалізації, планування, аналізу та переоцінки портфеля з метою ефективного досягнення стратегічних цілей організації.

Таким чином, запропонована модель системи управління портфелем інноваційних проектів підприємства, розроблена з використанням принципів побудови життєздатних систем, дозволяє зіставити потреби і можливості підприємства та реалізувати його інноваційний потенціал, забезпечити стабільність функціонування інноваційної діяльності та адаптацію до умов зовнішнього середовища.

Література.

1. Балабанов И.Т. Инновационный менеджмент: Учебник для вузов. СПб: Питер, 2001. 304 с.
2. Фатхутдинов Р.А. Инновационный менеджмент. СПб.: Питер, 2005. 448 с.
3. Инновационный менеджмент / Л.Н. Оголева, В.М. Радиковский, В.Н. Сумароков и др.; под ред. Л.Н. Оголевой. М.: ИНФРА-М, 2001. 238 с.
4. Бойделл Т. Как улучшить управление организацией. М.: Ассиана, 2000. 204 с.
5. Стандарт управления портфелями РМІ / пер. с англ. М.: Московское отделение РМІ, 2011. 144 с.
6. Бир Ст. Мозг фирмы. М.: УРСС. 2005. 416 с.